

drugod, zato so ga drugam poslali, ne da bi se na to ozirali, da se mu moti družinsko življenje ter napravlja škoda. Več podobnih slučajev je bilo pred nekaterimi leti na Tolminskem. Vsi navedeni in omenjeni slučajji kažejo, da se ne smemo sami sebe zapustiti, ampak moramo skrbno čuvati svoje pravice. D.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Kako smo risali doslej? Učitelj je narisal obliko na tablo, učenci so jo prerisavali s svinčnikom tako dolgo, da je bila učiteljski podobna. Na višjih stopnjah so jih obdelovali s svinčnikom in radirko tako dolgo po več ur, da so ustrezale učiteljevemu okusu. Pisati pa smo se učili po diametralno nasprotni metodi. Nikdar še ni prišlo učitelju na misel, da bi napisal učencem črko, ki bi jo naj prerisavali in obdelovali tako dolgo, da bi bila učiteljski podobna, učitelj pa bi jo potem shranil in predložil inšpektorju kot sad njegovega truda in uspeh njegove metode. Nasprotno: ne na papirju, ampak v roki in volji je uspeh pouka. Otrok zna pisati in zapiše črko v enem trenutku; a naučil se je te spretnosti tako, da je črko ponavljal, dokler mu ni prešla popolnoma v roko. Če piše zdaj besedo, ne misli več na obliko črk; te posnema avtomatično.

Tako se godi tudi pri prostolehtnih vajah. Eno izmed navedenih oblik vadimo, dokler je roka ne zapiše avtomatično kakor črko. Kakor pa v prvem razredu v pisanju ne pridemo do zaželenih spretnosti, ampak šele potem, ko smo se vadili več let, tudi tu v risanju ne moremo zahtevati, da bi se naučili dovršeno ene oblike, potem druge i. t. d., ampak vaje bomo uredili v koncentriških krogih; sicer bi bile dolgočasne in bi utrudile.

Materijal, ki ga rabimo, je za risbe v veliki obliki oglje in ovojen papir. Oglje, ki mora biti najboljše vrste, je najpripravnejše, ker je mehko in drži gladko po papirju, če ga držimo prav. Papir lahko obrišemo in porabimo za prihodnje vaje. Kadar pa hočemo risbo shraniti, izbrišemo oglje in prevlečemo sled z barvnikom ali svinčnikom.

Tudi prostolehtne vaje so snov za vse stopnje risarskega pouka.

Vaje naj bodo pripravne. Na spodnji stopnji so prav enostavne, le na višji stopnji smejo biti bolj sestavljene. Enostavne, pa različne oblike so manj težke, nego sestavine istih oblik v enem liku. Težak je dalje tudi začetek; ko je pa priučena ena oblika, je druga desetkrat lažja. S krivo črto začnemo, ker je za te vaje mnogo bolj pripravna nego ravna in ker nudi otroku mnogo več prostosti pri gibanju nego ravna. In baš gibanje je, kar otroka zanima in veseli. Mir ga mori in ne ustreza njegovi naravi. Ravna črta pomeni nekaj trdnega, okamenalega — živahnemu otroškemu duhu nasprotujočega. Končno ne more biti naš smoter, da bi otroka naučili delati ravne črte. Ravnih črt v naravi skoraj ni. Kjer se nahajajo pristne ravne črte, so na predmetih, ki jih rišemo navadno s črtalom in šestilom. V prostoročnem risanju pa izključujemo te pripomočke; dovoljeni so samo v porabnem risanju, v ornamentiki.

Proste vaje s čopičem.

S prostolehtnimi vajami izhajamo, dokler gre za predmete, ki jih lahko izražamo s črto. Kadar pa je treba ploskve predstavljati — in to je vedno pri risanju po predmetih —

tedaj se moramo posluževati izrazil, ki so pripravnejša za risanje ploskev, in to sta čopič in barva.

Ako bi prej risali s svinčnikom in med konture polagali barve, bi bili tam, kjer smo bili prej. V mislih imamo torej slikanje s čopičem brez kontur, zaznamovanih s svinčnikom. Da bi bilo to težje nego prejšnje postopanje, je predsodek, ki pade, kakor hitro začnemo s prvimi poizkusi, če snov prav izbiramo in pravilno in spretno ravnamo. To je praksa dokazala — da se pa tudi teoretično utemeljiti. Vse, kar rišemo, predstavljamo s ploskvami, torej z dvodimenzionalnimi tvori. Gotovo pa bomo lažje zadeli razmerja ploskve, ako rišemo kar ploskev, torej ako izpolnimo prostor z barvo in šele nazadnje napravimo konture. Če je med konturami prostor napolnjen z barvo, nam je pregled lažji in napake so očitne; ne pa tako, če imamo same konture. Barvana ploskev se dvigne od drugobarvnega papirja in nam pomaga najti napako, ki se tudi lahko popravi, dokler je še barva mokra. Dalje: Ako pogledamo predmet, ne vidimo najprej kontur, ampak le ploskev, ki je napolnjena z barvnim tonom. Iz tega je razvidno, da je kontura drugotna, ploskev prvotna; konturo najdemo šele, ko jo od ploskve abstrahiramo. Kadar rišemo s čopičem, izvršujemo to abstrakcijo polagoma in naravnim potom, zakaj najprej napravimo ploskev z barvo, potem jo šele omejimo.

Mislamo si, da rišemo telo. Pri tej priliki moramo izvršiti naslednje abstrakcije:

1. Abstrahirati moramo tretjo dimenzijo popolnoma; lik je dvodimenzionalen, telo pa tridimenzionalno.
2. Na liku moramo abstrahirati konture in
3. abstrahirati moramo v teh konturah barvo in luč; brez njih ni predmetov.

(Dalje.)

Vestnik.

Svoji k svojim! Šolska vodstva in krajne šolske svete prosimo, da naročajo odslej vse šolske tiskovine v naši tiskarni (A. Klein). Da bo mogoče pravočasno ustreči vsem naročilom, prosimo, da se začno interesenti zglašati takoj, da ne bo zamud in nerednosti. Do danes še ni definitivno določeno, ali bodo že z novim šolskim letom uvedene nove šolske tiskovine. A to je vseeno: ostanejo li stare ali bodo uvedene nove, naša tiskarna bo naročnikom ustregla v vsakem primeru, treba je samo pravočasnih naročil. Ako odloči deželni šolski svet, da pridejo z novim šolskim letom v veljavo nove tiskovine, postrežemo naročnikom pravočasno z novimi tiskovinami, ako pa ostane s šolskim letom 1906/7 še pri dosedanjih šolskih tiskovinah, postreže naša tiskarna tudi s temi. Javljamo, da nam je mogoče glede šolskih tiskovin za sedaj ustreči samo šolskim vodstvom, oziroma krajnim šolskim svetom na Kranjskem. Ko se popolnoma uredimo in ustanovimo, bo nam mogoče ustrezati vsakemu naročilu, naj pride s Štajerskega ali s Primorskega. Ravnajmo se po geslu „Svoji k svojim!“

Kongresa srbskega učiteljstva meseca avgusta v Belgradu se udeleži kot zastopnik „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ tudi tovariš Milivoj Berberović, učitelj-voditelj srbske šole v Trstu.

Učiteljski dobrotniki. „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: tov. Janko Rudolf, nadučitelj in tov. Marija Bolè, učiteljica v Št. Vidu pri Vipavi, pristojbina izpraševalne komisije: **6 K 66 h**; učiteljstvo ljubljanske okolice ob priliki okrajne učiteljske konference zložilo v spomin na slovo g. e. kr. okrajnega šolskega nadzornika Vilibalda Zupančiča **21 K 85 h**; učiteljstvo tržiškega sodnega okraja čisti dohodek koncerta v Radovljici, dne 7. julija **116 K 12 h**; tvrdka Fran Ksav. Souvan v Ljubljani, v smislu „gospodarskega programa“ za drugo četrtletje **45 K 24 h**; tov. Fran Bračič,